

Mācību priekšlikums

Uzņēmējdarbības apmācības cilvēkiem pēc 50 gadu vecuma

Projekts Keep50+
2018

PIEZĪME PAR AUTORTIESĪBĀM:

© Autortiesības pieder 2016-2018 KEEP50+ sadarbībā ar:

Projekta Partneri:

BEFO: Biedrība Eurofortis (Koordinatori)

SIH: SOROS INTERNATIONAL HOUSE

Anmiro: Anmiro Oy

BSD: B.S.D. S.r.l

brainplus: brainplus- Projektmanagement Schabereiter

ALK: Aliance lektorů a konzultantů

GSVO 95: Générations Solidaires Val d'Oise 95

Znanie: Znanie Association

ANKA: DEVELOPMENT AGENCY OF KARDITSA NA.KA SA

IFES: Iniciativas de futuro para una Europa social

Šo dokumentu nedrīkst kopēt, reproducēt vai modificēt pilnīgi vai daļēji jebkādiem nolūkiem bez rakstiskas KEEP50 + sadarbības partneru atļaujas. Papildus šādai rakstiskai atļaujai, pilnīgi vai daļēji kopējot, pavairojot vai modificējot šo dokumentu, skaidri jānorāda dokumenta autori un izmantojot šī dokumenta daļas ir jānorāda attiecīgās atsauces.

Visas tiesības paturētas.

Šis dokuments var tikt mainīts bez brīdinājuma.

KEEP50 + projekts tiek īstenots ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī projekta saturs ne vienmēr atspoguļo Eiropas Komisijas nostāju, un tā neuzņemas nekādu atbildību.

Satura rādītājs

Uzņēmējdarbības apmācības programma cilvēkiem pēc 50.....	4
Ievads.....	4
Mērķauditorija.....	4
Pieaugušo izglītības galvenie principi un metodoloģija	5
Pieaugušo izglītības galvenie principi	5
Cilvēku vecumā pēc 50 izglītības specifiskie nosacījumi	5
Apmācību programmas priekšlikums	7
Modulis 0 – Pašnovērtējums	7
Modulis 1 – Ar ko sākt?	7
Modulis 2 – Uzņēmums.....	8
Modulis 3 – Pastāvīgs koučings	9
Mācību programmas struktūra	10
Laika plānojums un katras apmācību grupas lielums.....	12
Apmācību laika plānojuma piemērs	12

Uzņēmējdarbības apmācības programma cilvēkiem pēc 50

Ievads

Pēdējās desmitgades laikā Eiropas Savienībā palielinās gados vecāku iedzīvotāju īpatsvars. Eiropas Savienības iedzīvotāji vecumā no 55 gadi un vairāk pieauga no 25% 1990. gadā līdz 30% 2010. gadā un paredzams, ka tas sasniegs 37% līdz 2030. gadam (Eurostat, 2012). Līdz ar to darbaspējīgā vecuma iedzīvotāju daļa samazinās - 55-69 gadus veca darbaspēka īpatsvars laika posmā no 1987. līdz 2010. gadam palielinājās par 26,5%. Eiropas Savienībai jāizdomā, kā izmantot un nodot gados vecāko darbinieku pieredzi un sniegt jaunas nodarbinātības iespējas tiem, kas vecuma dēļ nespēj palikt pašreizējās darbavietās. Uzņēmējdarbība varētu būt viena no atbildēm.

Uzņēmējdarbība tiek uzskatīta par labklājības radīšanas procesu, piedaloties jebkurā uzņēmējdarbības uzsākšanas, ekspluatācijas un ieguldīšanas posmā¹. "Keep50 +" projekts apkopo idejas un labās prakses piemērus uzņēmējdarbības apmācībām cilvēkiem pēc 50 gadu vecuma, lai veicinātu uzņēmējdarbību šīs mērķa grupas ietvaros.

Uzņēmējdarbības apmācību priekšlikums cilvēkiem pēc 50 gadu vecuma, sniedz vispārēju apmācību programmas ideju dažādām mācību organizācijām tādām kā darba centri, nodarbinātības aģentūras, biznesa attīstības centri un citām organizācijām, kas izstrādā un pasniedz uzņēmējdarbības kursus vai apmācības. Turpmākajās apmācības priekšlikuma nodaļās tiks piedāvāti daži metodoloģiskie ieteikumi, kā arī detalizēta mācību struktūra.

Mērķauditorija

Projekts Keep50 + definē savu mērķa grupu, kā cilvēkus, kas ir vecāki par 50 gadiem un ir vai nu bezdarbnieki, vai arī domā par karejeras maiņu, vai vēlas kļūt par uzņēmējiem. Projekta laikā mērķauditorija tika iedalīta vairākas apakšmērķu grupās ar nedaudz atšķirīgām vajadzībām, piemēram, bezdarbnieki, pensionāri, cilvēki ar biznesa idejām, cilvēki bez biznesa idejām, kas meklē darba iespējas un ieguldītājus. Mēs arī apzināmies, ka dažādo mērķa grupu izglītības līmenis atšķiras. Neskatoties uz atšķirīgām apakšgrupu vajadzībām, šī projekta mērķis ir atrast apmācības programmas priekšlikumu, kas būtu piemērots visām grupām. Lai apmierinātu šīs atšķirīgās vajadzības, apmācības programmas priekšlikums tika individuāli pielāgots. Paralēli kopējai mācību programmas priekšlikuma izstrādei, tiks realizētas arī individuālas apmācības, kas ļaus apmierināt dažādās mērķa grupu vajadzības.

¹ Rogoff, 2007

Mērķauditorija 50+	A) Bezdarbnieki B) Pensionāri C) Cilvēki ar biznesa idejām D) Cilvēki bez biznesa idejām E) Investori F) 50 +
--------------------	--

Pieaugušo izglītības galvenie principi un metodoloģija

Darba centri, nodarbinātības aģentūras, biznesa attīstības centri un citas asociācijas, kas atbalsta uzņēmējdarbību tika minēti projekta priekšlikumā, kā sekundārā mērķgrupa. Šīs organizācijas izstrādās īpašas uzņēmējdarbības izglītības apmācību versijas mērķauditorijai, kas ir vecāka par 50 gadiem.

Zemāk ir redzami pieaugušo izglītības galvenie principi, kas tika ņemti vērā, izstrādājot mācību programmas priekšlikumu cilvēkiem virs 50 gadiem.

Pieaugušo izglītības galvenie principi

- Uz pieredzi balstītu uzdevumu un aktivitāšu uzsvēršana mācību procesa laikā
- Audzēkņu praktiskās pieredzes pielietošana un savienošana ar mācību materiālos esošiem uzdevumiem
- Pieredzējušu pedagogu iesaistīšana
- Nepieciešamība noformulēt iemeslus jaunu apmācību uzsākšanai
- Atsevišķu mācību materiāla tematu izskatīšana pēc kārtas, lai veicinātu vieglāku prasmju apgūšanu un materiāla iegaumēšanu
- Audzēkņa pašnovērtējuma uzturēšana visā mācību procesa laikā

Cilvēku vecumā pēc 50 izglītības specifiskie nosacījumi

- Apmācības vai izglītības jēgas un iemesla skaidra apzināšanās.
- Nepieciešamība redzēt kopainu, kā mācības var savienot ar praktisko darbību.
- Uzdevumu ar detalizētu procedūru aprakstu (praktiskas darbības) lietošana īpaši gados vecākiem cilvēkiem.
- Autoritatīvu pasniedzēju piesaistīšana, lai iegūtu mērķauditorijas cieņu (īpaši sarežģīti gados jaunākiem pasniedzējiem).
- Darbošanās mazās grupās.

- Individuāla mācību tempa noteikšana (cilvēkiem pēc 50 gadu vecuma ir nepieciešams 1,5 - 2 reizes vairāk laika mācību materiāla apgūšanai nekā jauniešiem). Iespēja pielāgot mācību materiālu katra vajadzībām (nav nepieciešams atkārtoti apgūt jau zināmo informāciju).
- Atbilstošas mācību vides nodrošināšana, kas sekmē mācību materiāla apgūšanu un veicina koncentrēšanos.
- Vienkāršu mācību palīglīdzekļu tādu kā grafisko materiālu vai procedūras apraksta nodrošināšana, lai cik iespējams mazinātu atmiņas slodzi.
- Nodrošināt aktīvu iesaistīšanos mācību procesā un apkārtējās vides, kas stimulē uzmanības koncentrāciju, veidošana.
- Pēc iespējas mazāk iesaistīt aktīvo darba atmiņu, tā vietā koncentrēties uz jau esošajām zināšanām.
- Sarežģītu uzdevumu un aktivitāšu veikšanai, izmantot uzdevuma sadalīšanas metodi, lai atvieglotu uzdevumu izpildi.
- Pēc iespējas vairāk iesaistīt audzēkņu iepriekšējās pieredzes pielietošanu mācību procesā (Árnason).

Apmācību programmas priekšlikums

Apmācību programma ir sadalīta 4 moduļos. Pirmkārt, tiek definētas katra moduļa vispārējās vajadzības, un pēc tam atbilstoši pieaugušo izglītības principiem un apmācībai uzņēmējdarbībā tiek izšķirtas specifiskās vajadzības attiecīgām mērķgrupām.

Modulis 0 – Pašnovērtējums

Pirmais modulis – **Modulis 0** ir vispārējs ievads tam sekojošām mācību nodaļām. Tas ietver pašnovērtējuma veikšanu audzēkņiem. Pašnovērtējumu var veikt, izmantojot strukturētu anketu / tiešsaistes rīku vai interviju, kur speciālists sagatavo audzēkņus un noskaidro, vai viņi ir gatavi dalībai Uzņēmējdarbības apmācībā.

Šajā posmā dalībnieki saņem vadlīnijas par iespējām izveidot savu uzņēmumu, un var izlemt, vai viņiem ir nepieciešamās personības īpašības un realistiska ideja uzņēmējdarbības uzsākšanai.

Modulis 1 – Ar ko sākt?

Modulis 1 - darbības uzsākšanas fāze. Dalībnieki tiks iepazīstināti ar uzņēmuma darbības uzsākšanu praktiskajiem aspektiem, kā arī tiks aicināti apsvērt savu motivāciju uzņēmuma izveidošanai.

Moduļa 1 īpašais fokuss mērķa grupai tiks vērsti uz: izejas stratēģiju, dalībniekiem būs jāpārdomā un jāaplāno savu aiziešanu no biznesa pēc laika, ko viņi ir nolēmuši pavadīt vadot uzņēmumu. Ņemot vērā audzēkņu atšķirīgo kompetenču līmeni, pēc dalībnieku pieprasījuma tiks veiktas individuālās konsultācijas. Kā minēts iepriekš, daži dalībnieki jau būs izstrādātas biznesa idejas, kamēr citi joprojām meklēs ideju sava biznesa uzsākšanai. Ir skaidrs, ka tiem, kas vēl meklē un formulē savu biznesa ideju, būs nepieciešams vairāk uzmanības. Atšķirības izglītības nozarēs dalībnieku vidū arī ietekmēs individuālo konsultāciju nepieciešamību. Galvenā uzmanība tiks pievērsta praktiskiem jautājumiem, izvairoties no pārāk teorētiskas informācijas, saskaņā ar galvenajiem pieaugušo izglītības principiem. Uzdevumi apmācību laikā tiks saistīti ar dalībnieku iepriekšējo pieredzi un vērsti uz praktiskām aktivitātēm. Izmantojot dažādu metožu kombinācijas, kā arī atbilstošu un motivējošu vidi, dalībnieki saņems visu nepieciešamo palīdzību, kas viņus motivēs piedalīties apmācībās. Apmācību laikā audzēkņi tiks mudināti uzdot visus neskaidros jautājumus, attiecīgi apmācību programma tiks nepārtraukti uzlabota un pielāgota. Apmācību programma veicinās kontaktu dibināšanu dalībnieku vidū, lai viņi varētu viens otru atbalstīt apmācību laikā un iespējams sadarboties savos jaunizveidotajos uzņēmumos.

Darbības/apmācības metodes, kas tika izvēlētas, lai atbalstītu mērķgrupu uzņēmējdarbības apmācības laikā, ir, piemēram, pieredzes apmaiņa – dalībnieki un pasniedzēji var stāstīt par savu iepriekšējo darba pieredzi. Tas ļaus dalībniekiem izskatīt iespējamo sadarbību nākotnē, un pasniedzējam atrast atbilstošas aktivitātes, kas būs saistītas ar dalībnieku iepriekšējo darba pieredzi. Cits aktivitātes piemērs ir sekmīga uzņēmēja uzaicināšana prezentēt savu veiksmes stāstu, kas dalībniekiem ļaus izskatīt apmācību nozīmi un izmantošanas iespējas, lai paši kļūtu par veiksmīgiem uzņēmējiem.

Modulis 2 – Uzņēmums

2. moduļa apgūšanas laikā dalībniekiem tiks sniegta visaptveroša informācija par nepieciešamajām zināšanām un rīkiem pirms uzņēmējdarbības uzsākšanas. Dalībnieki trenēsies biznesa plāna izstrādē, izmēģinot dažādus rīkus, piemēram, SVID analīzi, vajadzību analīzi un mārketinga stratēģiju. Lai novērstu informācijas pārpilnību, informācijas plūsma tiks pielāgota atbilstoši dalībnieku vajadzībām.

2. moduli tiks uzsvērts mācību materiāla praktiskais aspekts un apmācība sastāvēs no praktiskiem uzdevumiem un aktīvu audzēkņu iesaistīšanos. 2. moduļa satura apgūšanai tiks veltīts pietiekami ilgs laiks, kā arī liels informācijas daudzums tiks sadalīts un pasniegts pa mazākiem posmiem, tādējādi veicinot mācību materiāla izprašanu. Dalībniekiem būs iespēja sasaistīt savu iepriekšējo pieredzi un idejas ar teorētisko mācību materiālu. Saskaņā ar iepriekš apskatītajiem pieaugušo izglītības principiem, pieaugušajiem ir vajadzīgs pamatots iemesls, lai vēlreiz uzsāktu mācību procesu, tāpēc sasaistot mācību materiālu ar dalībnieka biznesa ideju audzēkņus būs vieglāk motivēt.

Kā minēts iepriekš, dalībniekiem apmācību laikā būs nepieciešams dažāda līmeņa atbalsts, piemēram, daži būs ar attiecīgu izglītību un atbilstošu darba pieredzi, bet citi nebūs kvalificēti un viņiem nebūs darba pieredzes, kas nodarētu viņu biznesa idejas attīstībai. Vienīgais, kas šai grupai būs kopīgs - viņu interese izveidot savu uzņēmumu un veidot savu darba vietu.

Tādēļ apmācības laikā tiks nodrošinātas individuālas konsultācijas, lai tās atbalstītu un sniegtu viņiem nepieciešamās papildu zināšanas, uzsākot uzņēmējdarbību. Piemēram, galdniekam, kurš vēlas dibināt savu uzņēmumu un izveidot mājas lapu ar pieejamajiem pakalpojumiem un iespēju saņemt pasūtījumus, būs nepieciešamas zināšanas un atbalsts IT jomā nekā kādam, kas jau iepriekš ir strādājis ar datoru. Saņemot individuālās apmācības, dalībnieki varēs labāk izprast savas kompetences un vājās vietas. Attiecīgi viņi izlems, kurās jomās viņiem būtu nepieciešama palīdzība un vairāk informācijas un, kur un kā to var meklēt.

Citas metodes, kas tiks izmantotas, lai mācību materiāls būtu praktiskāks un tiktu vairāk sasaistīts ar uzņēmējdarbības vidi, būs līdzīgas modulim 1: veiksmīgu uzņēmēju prezentācijas, praktiskās rokasgrāmatas ieviešana, prezentācijas no dažādiem uzņēmumiem, kas parāda, kā praksē tiek izmantoti uzņēmējdarbības rīki un prasmes un pieredzes apmaiņa audzēkņu starpā.

Modulis 3 – Pastāvīgs koučings

Modulis 3 ir paredzēts jauno uzņēmēju – dalībnieku atbalstam. Moduļa 3 loma ir sniegt nepieciešamo atbalstu pirmajos uzņēmumu darbības mēnešos.

Īpašais uzsvars 3. moduli būs vērsts piemērota mentora, kurš sekos līdzi un palīdzēs jaunajam uzņēmumam pirmajā darbības gadā, atrašanai katram dalībniekam. Mentoru metodes pamats ir uzņēmumu atbalsts ne tikai apmācību, bet ilgākā laika periodā, tādējādi palielinot panākumu iespējas. Statistika liecina, ka jauno uzņēmumu izdzīvošanas līmenis nav ļoti augsts, tomēr ar atbilstošu izglītību sākuma fāzē un lielāku atbalstu pēc apmācībām, mēs pieņemam, ka šis rādītājs palielināsies.

Mācību programmas struktūra

MODULIS 0 – Pašnovērtējums un sagatavošanās			
Uzņēmējdarbības apmācības cilvēkiem pēc 50 gadu vecuma	Apraksts	Aktivitātes	Stundas
Modulis 0 Pašnovērtējums un sagatavošanās	<ul style="list-style-type: none"> Noskaidrot: vai man ir atbilstošās personības īpašības uzņēmējdarbības uzsākšanai? Vai es tiešām gribu sākt apmācības? Self-assessment before the training 	Pašnovērtējums/ jautājumu anketa/ intervija ar pasniedzēju	3

MODULIS 1 – Ar ko sākt?			
Uzņēmējdarbības apmācības cilvēkiem pēc 50 gadu vecuma	Apraksts	Aktivitātes	Stundas
Modulis 1 Ar ko sākt?	<ul style="list-style-type: none"> Ideju ģenerēšana – biznesa ideju izstrāde Motivācija Kāpēc? (uzsākt savu uzņēmējdarbību) Kā uzsākt darbību? Pirmais solis – pārlicība un apmācības ar prezentācijām 	<ul style="list-style-type: none"> Veiksmīgu uzņēmēju prezentācijas Praktiska veida uzdevumi Grupu un individuālais koučings 	24 mācību stundas
Moduļa 1 fokuss	<ul style="list-style-type: none"> Īpašais fokuss: izejas stratēģija, pensija utt. Individuālais koučings Praktiskas apmācības Atbalstošas un motivējošas vides radīšana Papildus laika ieplānošana jautājumiem un mācību materiāla apgūšanai 	<ul style="list-style-type: none"> iepazīšanās ar praktiskiem rīkiem Pieredzes apmaiņa Komandas veidošanas aktivitātes 	6 stundas koučings

MODULIS 2 - Uzņēmums			
Uzņēmējdarbības apmācības cilvēkiem pēc 50 gadu vecuma	Apraksts	Aktivitātes	Stundas
Modulis 2 Analīze, definīcija, atlase un apmācības	<ul style="list-style-type: none"> Vajadzību analīze Personiskie priekšnoteikumi/ SVID Biznesa plāns / stratēģija: 	<ul style="list-style-type: none"> Veiksmīgu uzņēmēju prezentācijas Praktiska veida uzdevumi 	

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Biznesa ideja / Koncepts ○ Klients un konkurents ○ Pārdošanas kanāli un mārketing ○ Uzņēmuma darbības ○ Budžets, grāmatvedība un finanses ○ Finansējums <ul style="list-style-type: none"> ● Definēt atbilstošu uzņēmuma veidu ● Vadība ● Kā atrast izvēlēties darbiniekus? ● Kā izvēlēties biznesa partnerus? ● IT ● Likumdošana (pamatzināšanas) ● Nodokļi un PVN (pamatzināšanas) ● Tīklu veidošana ● Kur meklēt palīdzību (par brīvu), padomus uzņēmuma izveidei 	<ul style="list-style-type: none"> - Grupu un individuālais koučings - iepazīšanās ar praktiskiem rīkiem - Pieredzes apmaiņa - Prezētācijas no uzņēmumiem, kas parāda biznesa rīku pielietojumu praksē. 	<p>48 mācību stundas</p> <p>+</p> <p>12 stundas koučings</p>
Moduļa 2 fokuss	<ul style="list-style-type: none"> ● Izmantot labāko pieaugušo izglītības praksi ● Individuālais koučings ● Praktiska tipa apmācības ● Sasaistīt dalībnieku idejas ar mācību materiāliem 		

MODULIS 3 – Pastāvīgs koučings			
Uzņēmējdarbības apmācības cilvēkiem pēc 50 gadu vecuma	Apraksts	Aktivitātes	Stundas
Modulis 3 Darbība	<ul style="list-style-type: none"> ● Pastāvīgs koučings ● Tīkla veidošana (sociālais, apmācību un profesionālais) ● Mentora apmācības ● Attīstība 	<ul style="list-style-type: none"> - Mentoru atrašana un piešķiršana audzēkņiem - Tīklu veidošanas sanāksmes 	<p>30 koučinga stundas</p>

Laika plānojums un katras apmācību grupas lielums

Lai pielāgotos galvenajiem pieaugušo izglītības principiem, apmācības grupām vajadzētu būt salīdzinoši mazām. Tādējādi būs iespējams dot dalībniekiem papildus laiku jautājumu uzdošanai un mācību materiāla pamatīgākai apgūšanai. Šī apmācību programma ir ieteicama mazām grupām, kurās ir ne vairāk kā 12 dalībnieki.

Katram modulim ir noformulēts ieteicamais laiks. Laika grafiks ir izveidots saskaņā ar pieaugušo izglītības principiem, atvēlot pietiekami daudz laika jautājumu uzdošanai un mācību materiāla apgūšanai.

Apmācību programmas kopējais ilgums būs apmēram 12 mēneši. Tas atšķirsies no mācību intensitātes un iesaistītās mērķa grupas.

Modulis	Apmācību stundas	Koučings
Modulis 0		3
Modulis 1	24	6
Modulis 2	48	12
Modulis 3	0	30

Apmācību laika plānojuma piemērs

Zemāk ir izstrādāts apmācību programmas laika plānojums bezdarbniekiem pēc 50 gadu vecuma. Šī būs intensīva apmācību programma, kas atbilst mērķgrupas vajadzībām. Šī mērķgrupa var izmantot darbadienas apmācībām atšķirībā no tiem cilvēkiem, kas pa dienu strādā.

Pirmajā nedēļā ir paredzēta intervija, kurā tiks precizēts, vai dalībnieks ir gatavs apmācības uzsākšanai. 1. modulis ilgs 4 nedēļas – viena 6 stundu mācību diena nedēļā. Dalībniekiem būs pietiekami daudz laika, lai apgūtu mācību materiālus, un viņiem būs iespēja saņemt 1 koučinga stundu katru nedēļu.

Starp 1. un 2. moduli būs divu nedēļu pārtraukums. Tas dos dalībniekam iespēju turpināt attīstīt savu ideju un izmantot viņiem pieejamās koučinga stundas.

2. modulis ilgs 8 nedēļas - viena 6 stundu mācību diena nedēļā. Modulis 2 ir veidots pēc tāda paša principa kā modulis 1, kur katrs dalībnieks katru nedēļu var izmantot 1 stundu individuālajam koučingam. Ja koučinga stundas netiks izmantotas 2. moduļa laikā, tās varēs izmantot pārtraukumā starp moduļiem.

3. modulī nav ietvertas apmācību stundas, tikai 30 koučinga stundas un mentora palīdzība, kurš tiks atrasts mentoru sanāksmēs.

Nedēļa	Modulis	Apmācību stundas	Koučinga stundas
1	Modulis 0		3
2-5	Modulis 1	6 stundas, reizi nedēļā	6
6-7	Pārtraukums starp moduļiem		
8-15	Modulis 2	6 stundas, reizi nedēļā	
16-17	Pārtraukums starp moduļiem		30
18-52	Modulis 3		